

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — Helyközli telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAJTLAJDOKOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szócig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Piros pünköszt napján

— Nevem: Dicsőség — felelé zordonan a lény — és vad gyönyört érzett abban, hogy ujjairól osepgett a vér. BARTHA MIKLÓS.

Piros pünköszt napján, kalászszerű nyár kezdetén nem tudunk örülni. Elborul a lelkünk. Szomorú a múlt, kétségbe ejtő a jelen, bizonytalan a jövő.

Az ország fővárosában valóságos háboru dúl. Piros vér festi az anyaföldet, melyen jogaiért küzd, harcol a nép. A hatalom elvakult Cézárak pedig diadalittasan örjöngenek. Porba döntik az ősi jogot: a törvényt, a legszentebbet és azt kívánják, hogy a nép különbül cselekedjék s a vezérségre hivatott okosakat tulszármalyja a tömeg, mely csupán azt látja, hogy kötelességei, terhei vannak, de jogait mások és nélküle gyakorolják.

Másfél év óta a legkörülmönfontabb raffineriával mesterkedik a kormány, hogy a katonai terheket minden ellenszolgáltatás nélkül ráerőszakolja a nemzetre. Egész nyáron át együtt volt az országgyűlés. Turnusokban vettek részt a pénzen, — Déssy Zoltán Kossuth-párti képviselő állítása szerint — 4 millió állami közpénzen összevásárolt munkapárti többség tagjai.

Az ellenzéket eddig letörni, megsemmisíteni nem tudták, mert mellette volt a törvény, a nemzet jogainak fontos akarat.

Khuen gróf bugdácsolásainak vége szakadt. Jött Lukács László. Ország-szerte fellélekzett a nemzet. Mindenki azt hitte, hogy most már béke lesz. Azonban e helyett teljes erővel kitört a háboru és Budapest főváros utcáit pirosra festette a kiömlött polgár-vér.

Lukács László miniszterelnök egy időig adta a békére törekvőt. Azonban Tisza István gróf, a geszti főúr akaratának engedelmeskedett s olyan békeajánlatot tett az ellenzéknek, amit elfogadni nem lehetett. Ugy látszik — a kormány és összevásárolt többsége épen ezt akarta.

Lemondatták Návay Lajos képviselőházi elnököt, aki — mert az erőszakra kapható nem volt — elhagyta helyét. De annyira falánk módon kaptak az erőszakon, mely e tény nyomában előlépett, hogy az alelnökök közbejöttével a képviselőház törvényes szabályait felrugták s még tudomásul sem vehette a Ház a távozó Návay lemondását, a bösz mungók az elnöki székbe Tisza István grófot beültették.

Az összes ellenzéki pártok tartózkodtak a szavazástól, sőt Kossuth Ferenc egyenesen óvást emelt a törvénytelen aktus miatt. A munkapárt tehát kizárólagosan maga választotta Tiszát a képviselőház elnökének 210 szavazatával délután két óra elmúltával, mikor a tanácskozássra szánt időn túl voltak.

Tisza gróf — minden hangoztatott „pártatlan“-sága mellett is — nyomban elkövette az első baklövést. Barabás Béla akart a jegyzőkönyv hitelesítésénél felszólalni, hogy nincsen benne Kossuth tiltakozása az elnökválasztás ellen, másfelől nincs jegyzőkönyvre véve az sem, mikép Tisza elfoglalta az elnöki széket. Azonban Tisza hirtelen berekesztette az ülést és Barabás el-esett szólásjogától.

Mig az elnökválasztás a legszemérmertlenebb törvénytípissal megtörtént és a geszti hőst feleresztették a nemzet szentséges pódiumára, hogy sáros lábbal beszennyezze azt, addig más oldalról kitört a népfelháborodás. Budapest és környékének összes munkássága beszüntette a munkát s a főváros utcái valóságos háboru színhelyei lettek.

Csütörtök reggel óta folyik a harc a szociálisták, rendőrség és katonaság között. Az elkeseredés óriási. Villamoskocsikat szedtek szét és felgyújtották. Az utcákon barrikádokat emeltek és onnan lövöldöztek a rendőrségre, katonaságra. A rendőrség nem kimélt senkit, még a gyermekeket sem. Viszont a tömeg is több rendőrt és egy rendőrkapitányt lelőtt.

Elszörnyülködve vették e hirt a képviselőházban és mindenki Tiszát kárhoztátja, hogy ő az oka mindennek; ő provokálta s viselje is a felelősséget érte.

Justh Gyula a kabinet-iroda utján táviratot küldött a királyhoz, hogy sürgősen szakítsa végét az erőszaknak.

„Elveszett szabadságnak muló gyászából, elhullott hősök párologó véréből, száműzött hazafiak sűrű sóhajából: e gyászból, e ködből, e párából lomhán emelkedik fel egy szörnyeteg, melyet trónusnak nevez a vigyorgó cseléd...

A megfertőzött tüzhely, a meggyalázott erkölcs, a kintpadra hurcolt becsület, a megvesszőzött hazafiság és az öserények megvetett hagyománya: ime, ilyen sorsfal között jut föl a győző a trónusig... Ez a Cézár győzelme.

Piros pünköszt napjára vérrózsák nyíltak a szabadság, egyenlőség és testvériség vért izzadó kebelén. Az erőszak meghozta első bimbóját. Vajha a józan okosság erősebbé válna és a testvéri vérontás helyett a bölcsesség áldását fakasztaná!...

— **Női ruhakészítő mestertanfolyam** lesz a nyári hónapokban Budapesten, a e Technologiai Iparmúzeumban. A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara után folyó évi június 1-ig pályázhatnak oly iparigazolvánnyal bíró legfőlebb 40—45 éves női ruhakészítő mesternők, akik megfelelő előadó képességgel bírnak és a hét heti tanfolyamon, mintegy 250—300 K önfenntartási költséget áldozhatják. Bővebb tájékoztatást a „Szekely-Udvarhely“ előfizetőinek díjmentesen ad szerkesztőségünk.

Idősb Madarász József levele Justh Gyulához.

Semmi sem jellemzi a mai politikai helyzetet, mint a legöregebb és legrégebb magyar országgyűlési képviselőnek, annak a képviselőnek, aki az első magyar népképviselőnek is tagja volt: idősb Madarász Józsefnek levele, melyet a harcos függetlenségi párt elnökéhez intézett, a következőket írván:

Barátom!

Nagy megütközéssel látom, hogy egyes napilapok azt a körülményt, hogy a képviselőházi üléseken egy idő óta részt nem vesznek, azzal a félre nem érthető céllal említi fel, mintha én bármily mértékben is helyteleniténem a függetlenségi és 48-as párt képviselőházi hadakozását.

Nagyon jól tudja mindenki, hogy én immár nyolcvanadik évi politikai pályám alatt elejétől mindig a legszélsőbb függetlenségi és legszabadelvűbb népfenségi demokrata állást foglaltam el.

Ugyanezért örökösen szűk volt nekem bármely pártkeret és legkevésbé érezhettem volna otthonosan magamat a függetlenségi pártban oly időkben, amikor az ideig-óráig tartó háboruszkodást egyesek egyéni hiúsága törtétese megalkuvásra használta fel, amely sohasem szolgálhatott nemzetünk hasznára. Ha nem is kerestem a pártköteleket, a ti szeretetek mégis bevont abba, amikor annak idején tiszteleti tagul választottatok. Mondhatom, hogy ez csakis azóta bir beccsel előttem, mióta ismét függetlenségi vagytok, mióta ismét küzdötök, harcoltok.

Hogyha nem érzem a kilencvenedik év súlyát, én is sorompóba állanék, hogy veletek küzdhessek; így meg kell elégednetek azzal, hogy érzelemben veletek vagyok. Ha azonban úgy hiszitek, hogy az én jelenlétem is feltétlen szükséges, vagy ha valami olyan dolgot szándékoznának a hatalom urai elkövetni, amit megakadályozni mindnyájunknak kötelessége, akkor tudósíts, kérlek és én gyengülő erővel, de nemzetem szabadsága, függetlensége és önállósága iránti oltíhatatlan hittel és lelkesedéssel állok közibetek.

Ne csüggedjete, ne keserítsen meg beneteket sem ellenségeitek szitkozódása, sem barátaitoknak közönye. Amazokkal ne törődjete, mert ha dicsérnének, ez válna szégyenetekre. Barátaitokat pedig rázza fel trespdesükből a ti elszánt harcotok, szunnyadó hazafias érzésetek: élessze fel a ti lelkesedéseitek tüze.

Régi barátod: **Madarász József**

Kispest, 1912. május 22.

— **Ágazdaszövetség és a parcellázások.** A Magyar Gazdaszövetség a parcellázásokkal tűzött visszaélések megakadályozására, illetve egy ebben az irányban indítandó akció vezetésére bizottságot alakított, amely most azt a kérelmet teszi közzé, hogy mindenki, akinek parcellázásokkal üzött visszaélésekről tudomása van, erről a bizottságot értesítse.

Adót az agglegényre és a gyermektelen házaspárra!

Az amerikai anyák nemzeti kongresszusa, mely most ülésezik Csikágóban, heveshangu határozatot hozott az agglegények és a gyermektelen házaspárok önzése ellen. A határozat föl hívja az egyes államok parlamentjeit, hozzanak törvényt, hogy minden agglegény és minden gyermektelen házaspár, melynek hetenként legalább száz korona jövedelme van, köteles legyen egy elhagyott gyermeket eltartani.

Mielőtt ezt a határozatot meghozták, Coutler Ernő dr. a ki, azelőtt a newyorki gyermekbiróság bírja volt és a gyermeknevelés terén elsőrendű szaktekintélyszámba megy, előadást tartott, melyben az említett köve-elést megokolta. Ezt mondotta egyebek közt:

— Nincs kiáltóbb igazságtalanság, mint az olyan férfi, a kinek ugyanakkora jövedelme van, mint annak a nős társának, a ki feleséget és több gyermeket tart el. Az előbbeni szociális szempontból elődjé a társadalomnak, az utóbbi hasznos állampolgár. A nős embernek ugyanis kétségbeesetten kell a létért küzdenie, a nőtlén ember pedig azt a pénzt, melyet társa a családjá eltartására és nevelésére fordít, szép nyakendőre és jó italra költheti. Itt az államnak kellene legalább valami kis kiegyenlítő lépést tennie. Minden agglegényt, a ki elért bizonyos kort és bizonyos jövedelmet, az elé a választás elé kell állítani, hogy vagy magához vesz egy elhagyott gyermeket, vagy ha ezt tenni nem akarja, évente nyolcszáz koronát fizet egy gyermek eltartásának költségére. Ugyanigy kell az olyan házaspárral is cselekedni, a melynek tíz évi házasság után nincs gyermeke. Ez áldás volna azokra a házastársakra, melyek, mert nincs gyermekük, mogorva, zárkózott és a társaságban élvezhetetlen emberekké válnak; áldás volna az elhagyott gyermekekre és egyuttal legméltóbb megadóztatása volna az Amerikaszerte mind jobban dúló faji öngyilkosságra is.

Mivel a kongresszuson igen előkelő férfiak is résztvettek, valószínű, hogy az egyes államok hamarosan behozzák az újfajta adót.

Küzdelem a létért.

III. (Folyt. és vége.)

A mint Géza segéddé lett, már két segéd és 4 székely fiuval dolgozott Danzinger, részint a butorgyárba, részint vásári munkákat, s felesége és egyik tanonca vásárookra jártak eladni a butorokat, mi alatt a többi otthon szorgalmasan dolgozott falusiak által megrendelt butorokon is, drágábban bérelt, nagyobb lakás és műhelyben.

Miskolcon eljutottam köteles 30 évi szolgálatom végére, s nyugdíjba léptem. Az ismerős iparos mesterek maig is irogatnak nekem székely tanoncokért. Néhány év előtt össze szedtem 14 fiut, s személyesen vezettettem ki ezeket Miskolcra. Danzingernek egyet az egyik fölzsabadult helyébe. Kért, hogy a fiuk elhelyezése után találkozzunk az „Ipar-kávéház”-ban.

Találkoztunk, s onnan elvezetett meg nézni egy házastelket, melyre alkudozik. 2500 forintért már oda ígérték. Kevés költséggel és fáradsággal alkalmas lakás és műhely lesz itt, mondta, s legalább saját portáján fog lakni, nem fizet házbért.

De hát van magának a mivel meg vegye? kérdém. 1000 forintom van már a „Borsod-megyei takarékpénztár”-ban. A többit kifizeti a takarékpénztár, s én 7 százalékkal kamatozom, a meddig törleszthetem. Toró Gézának és a többi székely tanoncomnak köszönhetem. Ők szereztek ezt nekem, s úgy tett, amint mondá: házat vett.

A mult nyáron levelet küldött özvegye, melyben értesít, hogy férje tüdőgyulladás következtében elhalt. Műhelyvezetőt fogadott, iparát folytatja, s kér, hogy küldjek hozzá két székely fiut. Épen kapóra jött a kérése, mert egy szovátai ember hozzám vezetett egy fületelki szász atyafit, aki arra kért, hogy az ő és egy komájának a fiát küldjem ki Miskolcra ácsnak vagy asztalosnak. Neve Grósz János, de Nagy Jánosnak is irhatom. A fiuk jól értenek magyarul, s ha a székely fiukat, mint értesült kiküldöm, a szász is épen olyan honpolgár, kiküldtem. Danzinger né elfogadta, s most székely és szász jó barátságban gyalul és fűrészel együtt egy műhelyben, s mert fölteszem róluk, hogy csak magyarul beszélnek, ama bizonyos szabómester, kinél székely tanoncát meglátogattam, újból csodálkozva kérdezhetné tőlem: „De hát Erdélyben tudnak magyarul!? Ez a fiu érthetően beszél. Hiszen más nyelven nem is ért világos tottam fel az atyafit. „Már biz én azt hittem, hogy Erdélyben mind csak oláhok laknak”. No hiszen arra törekednek az oláhok is. Ezért hamisítják meg a történelmet is, állítván, hogy Traján egyenes utódai és előbb bírák e hazarészt, mint a magyarok és szászok, ámbar csak később lassan szivárogtak be juh nyájakkal az erdős hegyeken át. A magyar földbirtokosok a völgyekbe lehuzódókat jobbagyul fogadták, mert hiszen mit ért a nagy birtok, ha nem volt aki meg munkálja? A szászok behuzódtak falvaik és városaikba, ott elzártan, elkülönítve magukat másoktól, dolgaik után láttak. A magyarok és székelyek állandó harcban védték a hazát, s ha a dologhoz nem szokott magyar birtokos urak székely jobbagyot csiphettek maguknak dolgozni, ezek nyakassok voltak. Nemesi voltukra hivatkoztak. Megfizették az évi 1 tallért a birtok tulajdonjogának elismerése fejében, de terményeikből és állataikból a tized lefizetése után robot munkára nem vállalkoztak, s a mint teheték, ott hagyták az urakat.

Még a 15-ik század elején is csak annyi oláh volt Erdélyben, hogy az összes Fogaras földére akarták telepíteni, mert állandóan lopják a földesurak barmait barangolásaik közben. Ezt hiteles régi iratok igazolják.

GAGYI SAMU.

Színes képek.

Tragikomikus fejverseny az utcán.

Székely kisvárosunk, melyet akarata ellenére a nagyobbak közé iktattak, néha-napján mulatságos esetek színhelye is szokott lenni. Bizony ránk fér az ilyesmi, hiszen többet ér egy gyűszűnyi jókedv, mint akár két zsák szomorúság.

A legközelebbi nevezetes eset, melyen az egész publikum gyomorfájásig nevet, most történt a város főutcáján, a Kossuth-utcán és ennek több irigylésre méltó szemtanuja volt. Pénteken reggel úgy 4—5 óra között túlkölt a kondás. Egyre-másra eresztgetik — *fejés után* — ilyenkor legelőre a Riska teheneiket.

A jámbor marhák s köztük a Tassalyé is bután bámulnak társaikra és igyekeznek a közbirtokosság kövér legelőjére. Ez így szokott történni napról-napra.

Pénteken azonban másképp volt. Legalább a Tassaly Lajos tehenével valami szokatlan dolog történt a Kossuth-utcában. Egy hosszú, nyulánk ficsur és egy tömzsi alakú, művész hajzatu ur toppant eléje. Egyik erős marékkal fogta a tehen szarvát, míg a másik leguggolva, buzgón kezdte fejgetni a tehen tőgyét s a maradék friss tej csak úgy folyt az arcán, mert hát a felcsapott fejőlegény nem a földre, hanem saját uri szájába fecskendezte a tejet. De oh fátum! Hirtelen megjelent a Tassaly szolgálja. Kelemen József s rájuk szólt:

— Mit csinálnak azzal a tehenrel? Ne kinozzák, hiszen azt már otthon megfejtük ma egyszer.

Ugy mondják, hogy erre az urak fel-fortyantak és ráförmediek a szolgára s állítólag a tömzsi ur pálcája talán közlebbi érintkezésbe jutott volna a szolga hátával. Annyira, hogy a pálcá még el is törött. Ez nem volt elég, hanem az uri passziójában szörnyen sértett nyulánk ur, aki erősen protegált köztisztviselő, még a rendőrséget is fellármázta s talán valamelyik álmos kapitány rendeletére a hü eselédet lecsukták volna.

Ilyen hírek járnak szélteben-hosszában, de mi ezt nem hisszük. Hinni nem akarjuk. Ezeket beszeli a fama a székegyudvarhelyi tragikomikus fejversenyéről. Pukkadásig kacagják, hogy egy köztisztviselő ilyesmikre ragadtatja magát. Pedig a dolog tán nem is olyan kacagtató...

HÍREK.

— **M. t. Olvasóinknak** boldog pünköshti ünnepeket kívánunk!

— **Személyi hir.** Seipt Gottfried nagyszabeni hadosztályparancsnok e hó 23-án este Székelyudvarhelyre érkezett és a Budapest-szállóban vett lakást. Másnap szemlét tartott és résztvett a harcászati lögyakorlaton. A hadosztály-parancsnok tegnap tovább utazott.

— **Kinevezések.** A pénzügyi miniszter Horváth József székelyudvarhelyi adóhivatali gyakornokot a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű adóhivatali tisztnek a dunaszerdahelyi adóhivatalhoz, Czikmántori József székelyudvarhelyi lakost pedig ideiglenes minőségű segélydíjas adóhivatali gyakornoknak a székelyudvarhelyi adóhivatalhoz kinevezte.

— **A dalegyleti hangverseny jegyei.** A dalegylet pünköszt másodnap hangversenye és táncestélye iránt a szokott nagy érdeklődés mutatkozik. Értesülésünk szerint úgy a dalegylet, mint a zenekara fölötté lelkes készülődést folytat, hogy az estély magas színvonalon álljon és mindenkinek becses műélvezetet szerezzen. A közönség körében támadt általános érdeklődés kifejezésül pedig máris nagyszámu előjegyzések történtek az estély jegyeire. A rendezőség felkérése folytán mi is ajánljuk a közönségnek, hogy a torlódások elkerülése végett kellő időben való előjegyzésekkel igyekezzenek biztosítani a helyeit. Az ünnep két napján a jegyeket Benedek Géza dalegyleti pénztáros lakásán és üzlethelyiségében lehet előre kiváltani.

— **Esküvő.** Dénes Mihály székelyudvarhelyi kir. adóhivatali tiszt minap esküdtött örök hűséget Buksa Annának Székelykeresztúron.

— **Műkedvelői előadás.** A jótékonycélú műkedvelői előadás, mely június hó 2-án Székelyudvarhelyt, a Budapest-szálló színháztermében lesz és a melyen özv. *Mihályvits* Béláné és *Korb* Leonka is közreműködnek, széleskörű érdeklődést keltett. *Rákosi* Jenő „Éjjel az erdőn” c. énekes vigjátékát adják elő a műkedvelők. Az énekrészeket pedig *Kertész* Albertné F. Lujza zeneszerzőnő tanítja be. Tehát az előadás igen élvezetes estére nyújt kilátást. Az előadás jövedelmét részben a Székely Dalegylet budapesti utazásának költségeire fordítják. A rendezői tisztelet *Fischer* Ferenc hitelszövetkezeti és polg. önképzőköri pénztárnok tölti be.

— **Birói és ügyészi internátus.** Az Országos Birói és Ügyészi Egyesület Főiskolai Internátusa (Budapest, V. Országház-tér 12. sz.) a főiskolai nevelésnek ez évi szeptember 1-én új otthont létesít. Azonban felveszi a magasabb osztályu középiskolai tanulókat

is. Elsőbbségben részesülnek az egyesület tagjainak s általában az igazságügyi körhöz tartozók gyermekei, de felvesz az egyesület minden jelentkezőt valláskülömbőség nélkül. Ellátási díj önköltségi áron egész évre 850 K, melyért nemcsak teljes ellátást és lakást adnak, hanem egyúttal a német, a francia és az angol nyelvtanítást is nyújtják. Bővebb tájékozást a fennebbi címen lehet nyerni a titkári hivataltól.

— **Telefonhálózatunk** kibővítése az újabb időben megállott. Noha annak minél szélesebb körre való kiterjesztése, elsőrendű közérdek. Olyan nagyközségek, mint Zetelaka, Oroszhegy már régen be kellett volna kapcsoltatassanak a vármegyei hálózathoz. Székelyudvarhely város területén is még sokan vannak, kik a telefon áldásos voltát nélkülözik. Azonban ha a vármegyei hálózat annyira fejlődne, hogy legalább minden egyes körjegyzői székhelyen volna telefon, a város előfizetői azonnal megszorodnának. Ajánljuk e kérdés sürgős megoldását az alispán ur figyelmébe.

— **Rác Sándor** fővárosi tanár fiúnevelő és tanintézete Budapesten, a Dunaparton, az Országház mellett, közel a Margitsziget (V. Személynek-utca 7. I. em.) elemi, közép és keresk. iskolai tanulók számára. Az intézet közvetlen közelében vannak: az V. ker. állami főreáliskola és főgimnázium, a keresk. akadémia és felső keresk. iskola, fővárosi polgári és elemi iskola. Elsőrendű állami és főv. közép- és keresk. iskolai tanárok. Német, francia és angol tárgyalás. Zene, torna, sport. Magántanulókat legbiztosabb sikerrel készít elő az intézet Akad. és egyetemi hallgatók számára külön pensió és jogi szeminárium. Prospektust szívesen küld az igazgatóság.

— **Pályázat.** A székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóságnál pénzügyi fogalmazói állás van üresedésben. Pályázni lehet 2 héten belül

— **Tanítógyűlés.** Az „Udvarhelymegyei Tanítóegylet” székelyudvarhelyi járásköre f. hó 21-én tartotta rendes tavaszi gyűlését Székelyudvarhelyen az áll. iskolában. E napon a magyar tanítóegyesületek közül igen sokan tartottak demonstráló üléseket a tanítóság anyagi ügyeinek rendezése mellett. Az udvarhelyi járásköri gyűlés tárgysorozatának is főpontja a tanítók fizetésrendezése volt. *Hetser Kálmán* elnök lendületes megnyitó beszede után — melyben a tanítóság nemzetfontartó munkáját s azon történelmi alapokat fejtegette, melyen nemzetfontartó munkájában a tanítósnak haladnia kell — *Rossonday István* székelymagyarosi tanító tartott előadást a fizetésrendezésről. Ez az intelligens, nagyképzettségű tanító lelkes szavakkal ecsetelte a tanítóság helyzetét. Viszszapillantást tett a tanítóság múltjára s ismertette jogviszonyainak, anyagi ügyeinek rendezése érdekében folytatott küzdelmeit. Rámutatott a tanító fizetéseket rendező 1907. évi XXVI. és XXVII. t.-c. sérelmes intézkedéseire, melyek kategóriákba osztják, széttagolják a tanítósnak s a hitfelekezeti tanítók tanítói alapfizetésének megállapításánál együtt veszik a tanítói és kántori járandóságokat. Ismertette a mai fizetésügyi mozgalmakat s a félhivatalosan közreadott új fizetésrendezési tervezetet, mely szerint a tanítóság azon kívánsága, hogy a vele egyenlő képzettségű többi állami tisztviselőkével azonos fizetést nyerjen, hogy megharmadolva, beosztassék teljesen a XI., X. és IX. fizetési osztályba, hogy megmaradjon a mai öt ízben esedékes korpótlék nem fog teljesülni. A tanítók fizetését pedig a tervezet a férfi tanítókéthől eltérően akarja rendezni. Felhívta a gyűlést, foglaljon állást e bár csak még tervezet ellen is s határozati javaslatot nyújtott be, melyet kevés változással a kör lelkesedéssel tett magáévá. Kisebb adminisztrációs ügyek elintézése után a szépen sikerült gyűlés véget ért, mely bizonyára minden jelen voltának sokáig marad emlékezetében.

— **Csomagoló papir** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában. Kossuth-utca 31.

— **Értesítés.** Tisztelettel szíves tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a tavaszi idényre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésre bocsátom. Mindenkinnek saját érdekében ajánlom szíves megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

— **Testvérgyilkosság Oklándon.** Elekes István és Domokos húzamosabb idő óta vitatkoztak valami vagyon-kérdés felett egymással Oklándon. A két testvér között valószínűs harc fejlődött ki ennek esütőitökön délután tragikus vége lett. Elekes Domokos három revolver-lövéssel kioltotta testvérét a életét. A gyilkos testvért a csendőrség letartóztatta és az oklándi járásbíróhoz őrizetere bízta. A törvényszéki boncolást tegnap ejtették meg Oklándon.

Minden embernek nagy gondot okoz a ruházódás. Különösen pedig a divatnak annyira alávetett cipő megválasztása, mely az eleganciának lényeges alapfeltétele és fokmérője. Mindenkor, ha cipőre van szüksége, forduljon bizalommal a „Turul” Cipőgyár r. t. Kossuth-utca 9. sz. a. levő fiókjához, melynek gyártmányai egy elegancia, mint szoliditás és olcsóság tekintetében versenyen kívül állanak. A „Turul” Cipőgyár R. T. monarchiánk legnagyobb cipőgyára, mely 18000 párat gyárt hetenkint és 1200 munkást és hivatalnokot foglalkoztat. Az itteni üzleten kívül még 150 fiókraktárt tart fenn a bel s külföldön és óriási termelőképessége biztos garanciája gyártmányai kiválóságának és jutányosságának.

— **A palackbor forgalombahozatala.** Fölmerült esetről kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a belügyminiszter, hogy kereskedővel szemben a tartalomnak meg nem felelő felirású címkével ellátott palackboroknak raktáron való tartása is megállapítja a forgalombahozatal tényét.

— **Székelykeresztúri hírek.** A polgári zenekar holnap zárkőző tavaszi mulatságot rendez. — Az unitárius gimnázium majálisa június 8-án 8-án Barabás Tibor tanár elnöklése alatt lesz. Ugyancsak ezen intézet 60 növendék pedig jelenleg tanári vezetéssel a Sövidéket tanulmányozza. — A sátoros cigányok Dr Szolga Ferenc tanár és Szentkirályi Ferenc nyug. ezredes lakását feltörték és több ezüstneműt elemeltek. A csendőrség nyakon csípte a jó madarakat. — Nagy himlőjárvány uralkodik, mely különösen a tíz éven alóli gyermekeket pusztítja, de a felnőtteket sem kíméli. Az iskolákat bezárták. — A sertésvész megszűnt és a zárlat feloldott.

— **A kolozsvári V. méhészeti kongresszus.** Az V. országos méhészeti kongresszus augusztus 18. és 19. napján lesz Kolozsvárt s ezzel kapcsolatban augusztus hónap 18—24 napjain mézvásárral egybekötött országos méhészeti kiállítás rendeznek. A kongresszus és kiállítás előkészítő munkálatait már megindították. Az „Erdélyi Méhész Egyesület” minden lehetőt megtesz a siker érdekében. A fővédnöki tisztséget Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter vállalta el, ki egyúttal jóváhagyta az egyesület részéről előterjesztett programot is.

— **Olcsó és szép kiadású róm. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papiros-, író- és rajzszerzőletében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Közigazdaság.

Zöldtakarmányt a sertéseknek!

A sertések, kiválóan az angol sertések minden elképzelhető zöld-takarmányt szívesen fogyasztanak, de különösen nagyon szeretik a lóhere és a lucernaféléket, a mely takarmányok magas fehérje tartalmuk miatt a sertéseket kitűnően táplálják, s különösen a lucerna kat. holdankénti termése, vagyis 120—150 métermázsa egyenértékű 15—20 q árpával. E zöldtakarmányok nemcsak kitűnő

tápláló anyagot szolgáltatnak a sertéseknek, de egészségi szempontból is kedvező befolyással vannak. Az emésztést javítják, az emésztő nedvek bővebb elválasztására készítik a bélsatort, a vér túlsűrűsödését akadályozzák, etetésük tehát mindenféle szempontból mérlegelve csak előnyös.

Valamennyi zöldtakarmány közül tehát a lucerna etetése a leghasznosabb, s igazán minden gazdának oda kellene törekednie, hogy sertéseit ne járassa közös legelőre, ahol a legkülönbözőbb fertőző betegségeknek vannak állandóan kitéve, hanem oda kellene hatnia, hogy közvetlen udvara mellett egy megfelelő lucernást létesítsen és sertéseit ebben a lucernában tartsa nyáron át, ahol ha nagyobb számú sertésről van szó, természetesen őriztetni kellene azokat, ha azonban csak egy néhány darabról van szó, akkor vagy pányvára kell azokat kötni, vagy pedig a lucernást kisebb részletekre elkeríteni, hogy ne legelhessék a sertések az egész területet egyszerre.

Külföldön minden sertestenyésztő gazdának kerijében, vagy istállójához közel lucernája van; ott a sertéseknek közös nyájban való legeltetése egyáltalán nem is szokásos, s innét van, hogy külföldön a sertésvész távolról sem tesz olyan pusztítást, mint hazánkban, mert a külön legelésző sertések nincsenek kitéve a fertőzés veszélyének.

Törekednie kell tehát minden gazdának, hogy sürgősen létesítsen lucernást udvara közelében, s hogy az jól sikerüljön, első lépés a talajnak mélyen való felszántása és apróra való elművelése, a talaj megfelelő irágázása, a mi történhetik vagy istállótrágyával, vagy szuperfoszfáttal, hogy ilyen módon a lucerna buja növekedését biztosítsa, a mellyel azután sertéseit egész nyáron át megfelelő takarmányozásban részesítheti.

Közönség köréből*

Nyílt kérés Udvarhely-vármegye Alispánjához.

Már bevégzett tény, hogy dr. Hinléder Ernő oklándi ügyvéd lakását a törvényhatóság az oklándi szolgabíró részére szék háznak megvásárolta, s annak árba az állam pénztárából 40,000 korona vételár kifizettetett.

A vásár megejtése előtt az árverés tárgyát képező épületet nemcsak az építészeti hivatal kiküldöttjének, hanem magának az Alispán urnak is, mint mérnök-féle embernek meg kellett volna vizsgálna, hogy mi hibája van; meglehet-e érte adni a már megígért 40,000 K-t.

Miután az egész telek a rajta levő cifra házzal köztulajdon képez, arra kérem az Alispán urat, hogy tegyen sürgős intézkedést arra, hogy az oklándi szék ház pincéjéből a sok víz kimeressék és valami cements burkolattal megakadályozva legyen a víznek a pincébe való állandó befolyása.

A pincébe csak sandulinnal lehet járni, s megtörténhetik, hogy egy reggelre a 40,000 koronás épület összedül.

Ezen szerencsétlen állapotról a járási főszolgabíró is tudott már régen, s tehetett volna előterjesztést — a vásár előtt — az Alispán urnak. De hogy mielőbb lakója lehessen a virág-gruppos udvaru lakásnak, — úgy látszik — jónak látta a vizes pincéről nem beszélni...

Sok költségbe kerül a vármegyének az oklándi cifra szék ház föntartása, főleg ha még egy kerteszt is ad a vármegye az udvar állandó díszítésére.

Ugy hallatszik, hogy ebben a tekintetben előterjesztést akar a főszolgabíró tenni a törvényhatósági közgyűlésnek.

ÁTUTAZÓ.

* E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére Szerk.

Elsőrangú elegáns és jutányos a Turul-Cipő

Turul-cipőgyár r.-t.
A monarchia legnagyobb cipőgyára
Temesvár
Fiók üzlet Székelyudvarhely
Kossuth-utca 9.

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

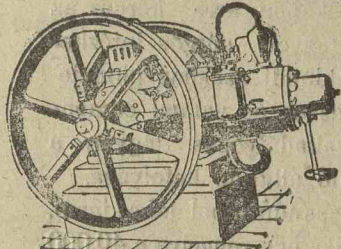
St. Fernolendt Wien III. cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári tennállás

CLIMAX

nyersolajmotorok és lokomobilok 3-70 HP.

Magasnyomású nyersolajmotorok 15-150 lóerőig

legolcsóbb és legmegbízhatóbb üzemeltetést igénylő. Üzemeltetés 1-2 fill. Alacsony zavartalan üzem! — Pénzügyi felügyelet nélkül! Egy egyszerű kezeléssel sok száz gép üzemben!

Költségvetések és árlapok díjmentesen.

Bachrich és Társa betétitársaság motorgyári fióktelepe

Budapest, V. ker. Váci-körút 59 a.lb

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkákat izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnék

Betegh Pál könyvnyomdát és könyvkötő-intézetben.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg hasznára lesz. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő bevételeinek és megrendeléseinek a SZÉKELY-UDVARHELY c. ujságot felemlíteni szíveskedjék.

B O R I

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Betegh Pál könyvnyomdát és könyvkötő-intézet Székelyudvarhely

948—912 t.lkvi. sz.

Hirdetmény.

Mátisfalva községére néve az 1892: XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogainak a t.lkvi. könyvekbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztén,

ez azzal a felhívással tételik közzé

1. hogy mindazok kik az 1886: XXIX. t.-c. 15 és 17 § ai alapján ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5 és 6 § aiban és az 1891: XVI t.-c. 15 § a) pontján foglalt ki egészítései is — valamint az 1889: XXXVIII. törvények 7 §-a és az 1891: XVI törvények 15 § b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy a 1886: XXIX. törvény cikk 22 §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják e végből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis 1912. évi december hó 7. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szólálhat

2. hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t.-c. 16 és 18 §-ainak eseteiben ideértve az alábbi §-nak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítései is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912. évi december hó 7. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vételni nem fog,

3., hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik, ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 16. § alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1912. évi december hó 7. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az elmulasztott bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelemztetnek azok a felek, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredeteket a telekkönyvi hatóságnak átvehetik.

A kir. törvényszék, mint t.lkvi. hatóság.

Székelyudvarhely, 1912. máj. 23. án

Bella Kálmán s. k.

kir. tszéki albiró,

A kiadomány hiteleül,

DÓSA kir. t.lkvi. ezető.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESSEN tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

* **A székelyek alkotmányának története,**

különösen a XVI. és XVII. században. Irta: Dr. Konnerth János. Némethi fordította: Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K. Rendkívül érdekes, a székelység legsajátosabb ügyeit tárgyzó mű, mely 408 oldalas, vas-kötetben a székelyek ösfoglalását, a Székely fejlődését, feladatát, kapitányait, a hulló vagy szolgabírókat (székibíró), a főkirálybírókat, az esküdteket vagy székülöket, a jegyzőket vagy nótáriusokat, a falut vagy községet, a rendeket a Székelyföldön (A hárm. rend, A földönlakók, Székely táma, Székely hánja vára 1562, A darab. ntok, A két első rend helyzete, lófők, A primorok vagy főnépek, Nemesek, jobbágyok, zsellérek), a székelyek hadi szolgálatait, a hadterhek felosztását a rendek között, muszák vagy hadi szemléket, a prásidium vagy határőrséget, a székelyek adózását, az egyenlő megterhelhetőség korszakát 1562-től 1601-ig, a rendes közterhektől való megszabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, hadadót, török adót fizetnek a székelyek is, 1657—1601-ig, a székelyek birtok- és örökösödési jogát, a székelyek sóhordási jogát nagy tudással, kitűnő fordításban tárgyalja. Új nyomokon jár. Kiváló forrás. munka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh Pálkönyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Eladó zongora

Egy jó leendő hosszú zongora eladó Székelyudvarhelyt, Szentimre-utca 10. szám

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-morált, Talmud-erkölcsöket emlegetni, bár a legtöbb ember ismeri a Talmudot, nem ismeri éppen azokat a részeket, amelyek a keresztény világot érdeklik s melyeket saját jól felfogott érdekeinek megóvása céljából ismernie kellene.

A Talmud a zsidó rabbiképzők tananyaga, ez az ő teológiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémregény, ami ennél érdekesebb lenne. A Talmud kivonatos, de szöszterinti fordításban most jelenik meg 320 kvt. oldal. Ára 10 korona. Népies kiadás 2 K, 2 drb 3 K, 3 drb 4 korona.

Megrendelhető:

„A Kereszt” kiadóhivatalában Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

Udvarhelyvármegye Nemes Csádjai.

Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címerével illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz.

eredeti francia angol és amerikai toalett-modelt közöl a BUDAPESTI BAZAR egy évfolyamában. Előfizetési ára: negyedévre 2 korona. Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZAR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-bár.)